

Sedució i construcció nacional

El catalanisme ha de comptar amb vies còmodes d'adscripció per als que no viuen pendents de la política

JOAN MANUEL TRESSERRAS*
EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 22.09.07

No ens ha de fer por el canvi. Hem d'estar disposats a arriscar si volem formar part de l'avançada de societats que exploraran les oportunitats del segle XXI. Potser posar-se en dubte és una temeritat. O una cautela metodològica necessària. En qualsevol cas, tant des de la prudència com des de la temeritat, només la invitació indiscriminada a participar en clau de normalitat en un projecte nou de catalanitat pot acabar tenint èxit. Les vicissituds sofertes han posat en perill diverses vegades la continuïtat històrica de Catalunya. La nostra realitat actual, amb les seves limitacions i estretors, és el resultat de circumstàncies diverses acumulades al llarg del temps.

ALLÒ QUE sobretot ha fet possible la continuïtat històrica de la cultura nacional catalana i el seu sistema de comunicació ha estat la dinàmica espontània dels sectors populars. I en el trànsit a la societat de masses, la seva capacitat de constituir-se en un mercat. La dialèctica entre una cultura d'exigència, que disposa d'una tradició clàssica antiga i s'aferma després de la Renaixença, i un mercat de masses incipient, capaç d'adaptar referents tradicionals i actualitzar-los, determinen la vitalitat catalana del primer terç del segle XX. Aquesta conjunció explica les hipòtesis i els objectius de normalitat i d'homologació internacional que es formularen durant els anys 30. Sota el franquisme, mentre la persecució cultural i lingüística desarticulava el sistema català, els processos migratoris, encetats abans, van comportar una recomposició dels sectors populars del país, sobretot en les àrees metropolitanes, amb un pes creixent de persones i famílies amb uns altres orígens culturals. En molts sentits, en la Catalunya d'aquells anys, la coincidència de franquisme, canvi econòmic, migracions i formes de vida lligades a la societat de consum de masses esvaeix la possibilitat de la

reproducció espontània de la nació i del seu sistema cultural i de comunicació. En endavant, la reproducció present i futura de la nació hauria (haurà) de ser conseqüència de l'acció política conscient. Per això és tan important aprofundir la transversalitat del catalanisme i procedir a l'urgent eixamplament de la seva base social. _Tenim l'oportunitat i el repte d'incorporar milions de persones en una proposta engrescadora que relligui catalanisme amb democràcia i progrés, i això és molt més important que qualsevol esgrima tàctica de saló o que els excessos de gestualitat. Sense la perspectiva d'una vinculació més estreta de les persones que en aquests moments no s'hi senten involucrades, qualsevol projecte nacional de futur no ofereix un horitzó polític viable. El catalanisme ha de disposar de vies còmodes d'adscripció per a les persones que no organitzen la seva vida només al voltant de la política. Catalunya és una nació possible, no pas inevitable. És possible si la gent ho vol. I la gent ho voldrà o no segons què se li ofereix, i segons com se la sedueix. Militar en el catalanisme vol dir formar part d'una gran màquina de seducció. Constituïm un mercat simbòlic extremadament obert, per tradició històrica i perquè el món s'ha fet més plural i divers. Haver de créixer a partir d'un mercat tan barrejat i ben assortit ho hauríem de veure com un repte, una oportunitat i una exigència que estimulin la nostra posada al dia. Hem d'estar disposats a crear les condicions que permetin el sorgiment d'una nova cultura popular catalana, amb capacitat d'incorporar elements i influències d'acord amb la composició actual del país, i amb capacitat d'establir lligams estrets amb les formes de vida, els estils i els neguits d'aquesta època de canvis. Tenim dret legítim a intervenir sobre un mercat heretat que es va configurar per unes polítiques imposades pels que havien guanyat una guerra. Només faltaria que no poguéssim fer política nosaltres, des de la transparència democràtica i el respecte, per construir la Catalunya que volem. Quan parlem de construcció nacional parlem d'això: de no donar per bo el resultat de la imposició i la violència; d'assumir el repte de pensar lliurement i democràticament el nostre esdevenidor. No hi ha un model predeterminat de nació. Catalunya no és una herència rígida que haguem de servir, sinó un joc de processos històrics en marxa que, en cada moment, haurà de trobar l'arquitectura institucional adient per renovar-se.

EL PROJECTE català de construcció nacional es planteja en clau de modernitat i per tal de situar-nos a l'avantguarda de les polítiques socials, d'aprofundiment de les llibertats i la qualitat democràtica. En l'àmbit de la cultura i la comunicació, com en tots els altres, la nostra voluntat d'enfortiment i consolidació no es fa contra ningú, sinó a favor de la ciutadania i de la cohesió del país. Des del Govern, i des de la voluntat de trobar vies de consens i transversalitat, afirmem que, a l'Europa d'avui, l'espai català de convivència, de cultura i de comunicació constitueix una legítima plataforma de construcció nacional. I assumim el repte d'impulsar-la.

*Conseller de Cultura